

Bulgária: egy uniós sikertörténet vagy útban a politikai ellehetetlenülés felé?

SZILÁGYI MÁTYÁS

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Szilágyi Mátyás

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: [bbc.com](#)

Szilágyi Máttyás, vezető kutató, MKI

BULGÁRIA: EGY UNIÓS SIKERTÖRTÉNET VAGY ÚTBAN A POLITIKAI ELLEHETETLENÜLÉS FELÉ?

ÖSSZEFOGLALÓ

Bulgária jelenlegi kül-, bel- és gazdaságpolitikájában egymásnak ellentmondónak látszó folyamatok zajlanak. Miközben az országnak a 2026. január 1-jén kezdődött euróvezeti tagságával igazi EU-integrációs sikertörténet narratívája bontakozik ki (még nem tudható, hogy milyen jövőbeli eredménnyel), a bolgár belpolitika, a parlamenti rendszer folyamatos válságban van: öt év alatt immár a nyolcadik előrehozott választásra készülnek. A geopolitikai orientáció szempontjából egy sajátságos „billegés” tapasztalható: a kormány úgy döntött, hogy belép a Trump-féle Béketanácsba, ám a parlamenti véglegesítését a következő törvényhozásra halasztotta. Rumen Radev, a nemrég lemondott köztársasági elnök EU-kritikus, Oroszország felé orientáló irányvonalat vitt, míg a GERB által dominált, 2025 decemberében szintén lemondott, így jelenleg ügyvezető koalíciós kormány teljes mértékben EU-párti. Időközben Radev egy három pártból álló politikai szövetség, a Progresszív Bulgária élén indul a választásokon, és a jelenlegi mérések alapján 30% körüli a támogatottsága. Kérdés, hogy a parlamenti politizálásba magát azonnal belevető Radevnek sikerül-e a valós népszerűségére támaszkodva a tavaszi törvényhozási választások eredményeképpen egy meghatározó erejű politikai formáció élén az eddigi ingatag, bizonytalan politikai status quót egyértelműen stabilizálnia, vagy Bulgária – a közös európai fizetőeszköz használata ellenére – tovább süllyed a politikai működésképtelenségbe, illetve a társadalmi válságba.

ISMÉT POLITIKAI VÁLSÁGBAN

Bulgáriában egy immár ötödik éve tartó belpolitikai válság újabb fejezete nyílt meg azzal, hogy 2025. december 11-én, a többhetes tömegtüntetés hatására, illetve a 2026-os költségvetés kényszerű visszavonását követően lemondott a Roszen

Zseljatzkov vezette kisebbségi koalíciós kormány¹, s ezzel elejét vette a bizalmatlansági indítvány megszavazásának. A történetek következtében az ország ebben az évtizedben már a nyolcadik előrehozott parlamenti választás előtt áll. Az egyre mélyülő politikai válság éles kontrasztban áll azzal a pénzügyi-gazdasági szempontból sikertörténetként értékelt több évtizedes folyamattal, amelynek a „megkoronázása” 2026. január 1-jén történt, az országnak az eurózónába kerülésével.² Az EU-integrációs siker másik eleme kétségtelenül a teljes jogú Schengen-tagság, amely 2025-ben, Romániáéval egyidejűleg valósult meg.

Bulgáriában az utóbbi évek történései egyre markánsabban demonstrálják a rendszerváltás után kialakult politikai struktúra túlhaladott jellegét, sőt – ahogy az a lakosság tartós tiltakozó-elutasító akciói alapján kijelenthető – annak a lényegében állandósult működésképtelenségét. A jelek szerint mindent átható korrupció, a rendszerszintű választási manipulációk, a politikai elit hiteltelenné válása, a „kétfenekű politikai beszéd” és – nem utolsósorban – a lakosság rossz gazdasági „közérzete” miatt egyre inkább mutatkoznak egy, az évtizedes politikai status quo alapvető átférésére vonatkozó, lassacskán össznépinek tűnő igény jelei. Mindez Bulgária nemzetközi érdekérvényesítő képességének a viszonylagos – és igen látványos – csökkenésében, a hatalmon lévő elit geopolitikai orientációjának a gyakori változásaiban is megnyilvánul. (Erre jó példa a Trump-féle Béketanácsba történt bolgár belépés – ami nem éppen igazodik Szófiának a brüsszeli mainstreamet követő irányvonalához –, majd az attól való részleges visszakozás.)

KORMÁNYVÁLSÁG

A 2025 végén lemondott, jobbközép-populista, de szorosan az uniós főáramot szem előtt tartó kisebbségi koalíciós kormány a töredezett bolgár pártpolitikai rendszer tipikus terméke volt, amelyet a háttérből Bojko Boriszov igazgatott. Boriszov kétségtelenül az utóbbi 15 év legemblematisabb bolgár politikai személyiségeként, többszörös miniszterelnökként írta be magát az ország történelmébe. Az általa vezetett Polgárok Bulgária Európai Fejlődéséért (Граждани за европейско развитие на България, GERB) és Demokratikus Erők Szövetsége (Съюз на демократичните сили, SZDSZ) alkotta koalícióból, valamint

1 Paul Kirby, „Bulgarian PM and Government Resign after Mass Protests”, *BBC*, 2025. december 1., <https://www.bbc.com/news/articles/cn09g640659o>.

2 „Bulgaria Introduces the Euro”, *European Central Bank*, 2026. január 1., <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2026/html/ecb.pr260101-c830245e42.en.html>.

a Bolgár Szocialista Párt – Egyesült Baloldalból (Българска комунистическа партия – Обединена левица, BSZP–OL), továbbá a populist, elit- és korrupcióellenes Van Ilyen Nép (Има такъв народ, ITN) pártból álló kisebbségi kormány a működőképessége, a parlamenti talpon maradása érdekében eleve külső támogatásra szorult, amelyet az egyik helyi török párt, a Deljan Peevski oligarcha által „birtokolt” Jogok és Szabadságok Mozgalma – Új Kezdet (Движение за права и свободи – Ново начало, DPS–NN) formáció biztosított.

A Roszen Zseljazkov vezette kormány bukását egy összetett politikai hatásmechanizmus okozta, amelynek a legfőbb eleme a lakosságnak a fennálló politikai szisztémával szembeni huzamos ideje tartó elégedetlensége, a korrupciós jelenségek miatti elkeseredettsége, az euró bevezetésével szembeni markáns – az Európai Bizottság által is megállapított – elutasítása volt. Ehhez társult még közvetlen kiváltó okként a parlamenti pártok közötti dialógus megszűnése és a 2026-os költségvetési tervezet politikai támogatásának a hiánya. Az adó és a társadalombiztosítási járulék emelésére vonatkozó kormányzati javaslatok adták meg a végső lökést a lakossági tiltakozási hullám kirobbanásához. Azt azonban az ellenérdekelte parlamenti erők, elsősorban a második legerősebb formáció, a jelenleg ellenzékben levő, de Európa-párti neoliberális-globalista, kizárólag Szófia belső kerületeiben pozícióban lévő Folytatjuk a Változást – Demokratikus Bulgária (Продължаваме промяната – Демократична България, PP–DB) pártszövetség hathatós háttér szervezése is megelőzte. Miután a Rumen Radev által felkért harmadik politikai erő is visszaadta a kormányalakítási megbízást, a köztársasági elnök bejelentette, hogy ismét előrehozott parlamenti választás kiírása vált szükségessé.³ A jelenlegi ismeretek szerint 2026. április 19-én rendezik meg azt.

RADEV ELNÖK MINT KÜLÖNLEGES POLITIKAI TÉNYEZŐ

Boriszov mellett a bolgár politikai mezőny másik fajsúlyos és kiemelt népszerűséggel is rendelkező szereplője az EU-kritikus, centrista, patrióta-nacionalista, korrupcióellenes és oroszbarát politikai beállítottságú Rumen Radev, aki egy hónapja mondott le az államfői posztról. Radev a bolgár légierő egykori vadászpilótájaként elvégezte az Egyesült Államok Légierőjének Akadémiáját (United States Air Force Academy, USAFA), és vezérőrnagyi rangot ért el, 2016-ban pedig a Bol-

3 Sebastian Starcevic, „Bulgarian President Resigns, Clearing Path to Run for Parliament”, *Politico*, 2026. január 19., <https://www.politico.eu/article/bulgarian-president-rumen-radev-resigns-ahead-parliamentary-elections/>.

gár Szocialista Párt jelöltjeként nyerte meg az elnökválasztást a GERB támogattójával szemben, s kilenc éven át töltötte be a tisztséget. A személye „erőnyerővé” válhat a mostanra teljesen szétzilált bolgár belpolitikai helyzetben, amikor is a választópolgárok közel 30 százaléka szeretné már lezárni a jelenlegi politikai elittel való hosszan tartó, de eredménytelen „kísérletezgetést” és teljesen új politikai szereplőt látni az ország élén. Radev ma az egyetlen pozitív megítélésű politikus az országban: egyes felmérések szerint a népszerűsége a 40 százalékot is elérheti. Az elemzők szerint a pártpolitikai versenybe való „berobbanása” esélyt jelent az erőviszonyok gyökeres átforgására.⁴ Geopolitikai kérdésekben Radev a Bulgária történelmében mélyen gyökerező, hagyományos Oroszország-orientált politikához áll közel, így a Krímet nemzetközi jogi szempontból Ukrajna területének tartja ugyan, viszont a realitások oldaláról Oroszország részének tekint.⁵

Radev január 19-én, a háromszori sikertelen kormányalakítási kísérletet és az előrehozott választások bejelentését követően az elnöki tisztségéről is lemondott – a lépésre a modern Bulgária történetében még nem volt példa. Állítása szerint ugyanis azért kíván a parlamenti küzdőtérbe belépni, hogy véget vessen a korrupció és a jogtalanság uralmának, valamint az oligarchák hatalmának. Úgy véli, mostanra egyértelművé vált, hogy a hatalmon lévő politikai osztály alkalmatlan az emberek elvárásainak megfelelni.⁶ A tisztségét az addigi alelnök, Ilijana Jotova vette át, akinek egy állami főhivatalnokokat tartalmazó listából kellett az ügyvezető miniszterelnököt kiválasztania. Az általa kinevezett ideiglenes kormányfő Andrej Gjurov lett.

AZ ÁTMENETI IDŐSZAK POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI FELADATAI

Az ország politikai rendszerének válsága következtében az utóbbi 5 évben az átmeneti időszakok állandósultak Bulgáriában, és általánosan megszokott, „rendes” politikai állapottá váltak. A 2026-os évnek az átmeneti jellege azonban még

4 Edward Mcallister és Stoyan Nenov, „Who Is Rumen Radev, the Ex-President Vowing to End Bulgaria's Political Crisis?”, *Reuters*, 2026. január 21., <https://www.reuters.com/world/europe/rumen-radev-ex-president-vowing-end-bulgarias-political-crisis-2026-01-21/>.

5 Desislava Kulelieva, „Rumen Radev Confirms Political Move: »The Political Class Failed to Meet People's Expectations«”, *Novinite.com*, 2026. január 31., <https://www.novinite.com/articles/236756/Rumen+Radev+-+Confirms+Political+Move%3A+%E2%80%9CThe+Political+Class+Failed+to+Meet+People%E2%80%99s+Expectations%E2%80%9D>.

6 Diana Dukovska, „Rumen Radev Says He Will Set up Political Party after Upcoming Elections”, *BTA Bulgarian News Agency*, 2026. január 30., <https://www.bta.bg/en/news/bulgaria/1054717-rumen-radev-says-he-will-set-up-political-party-after-upcoming-elections>.

így is különösen hangsúlyos, hiszen az áprilusra valószínűsíthető előrehozott parlamentit novemberben elnökválasztás követi, az idei tehát „szuperválasztási év” lesz. A helyzetet súlyosbítja, hogy igen veszélyes politikai és gazdaságpolitikai „aknák” is gátolják az ország előrehaladását a bel-, a nemzetközi, valamint a gazdaság- és monetáris politika egyaránt viharos tengerén.

Jotova elnök asszony a törvényileg előírt „menün” szereplő tíz lehetséges jelölt közül öt közjogi méltóságtól kapott pozitív választ az ügyvezető miniszterelnöki poszt betöltése kapcsán. Igennel válaszolt a Bolgár Nemzeti Bank helyettes kormányzója, a tisztségre végül – a parlamenti pártokkal való konzultáció alapján – kiválasztott Andrej Gjurov mellett az országos ombudsman helyettese, az Auditáló Hivatal vezetője és két helyettese is.⁷ Jotova az ügyvezető kormány megalakulásától számított két hónap letelte utáni időpontra (2026. április 19.) írta ki a parlamenti választások időpontját.

Ám addig Jotova elnöknek a saját maga által kijelölt feladatai között korántsem könnyű prioritásai lesznek. Ilyen mindenekelőtt a parlamenti választások intézménye iránti, jelenleg minden korábbinál alacsonyabb közbizalom helyreállítása. Napirenden szerepel a választási szabályok esetleges módosítása is, mivel az évekkel ezelőtt bevezetett online szavazógépes eljárásban a lakosság jelentős része nem bízik: makacsul tartja magát az a közvélekedés, hogy az utóbbi évek előrehozott választásait a háttérhatalom egyszerűen elcsalta. Az elnök asszony másik prioritása a tisztességes és átlátható szavazási folyamat biztosítása, illetve a voksolás esetleges sikertelenségének vagy utólagos érvénytelenítésének az elkerülése. Fontos aktuális megoldandó probléma számára továbbá az állami intézmények közötti jobb koordináció megteremtése.

Jotovának az euróra való átállás első szakaszának a zökkenőmentes levezetése szintén elsőrendű prioritást jelent. A közös európai pénz január 1-jei bevezetése óta – a megnyugtató hivatalos nyilatkozatokkal ellentétben – ugyanis jelentékeny drágulás, sőt – ahogy azt az elnök asszony is beismerte – valódi ársokk következett be. E jelenség kezelésére ezért különös súlyt kíván helyezni.

Felmerült még a feladatok között Bulgária külpolitikai pozícióinak az újraértékelése is. Két kérdésre gondolhatunk itt elsősorban. Az egyik a Donald Trump elnök által létrehozott Béketanácsba történt bolgár belépése, majd a kormánynak és a külügyminiszternek az azzal kapcsolatos elbizonytalanodása,

⁷ Iliana Yotova Begins Consultations with Parliamentary Parties to Elect Caretaker Prime Minister”, *Fakti.bg*, 2026. február 3., <https://fakti.bg/en/bulgaria/1031902-iliana-yotova-begins-consultations-with-parliamentary-parties-to-elect-caretaker-prime-minister>.

akik úgy döntöttek, hogy a vonatkozó nemzetközi szerződést a választások után megalakuló új bolgár törvényhozásnak kell ratifikálnia (vagy elvetnie).⁸ A másik Észak-Macedónia EU-csatlakozásának a támogatása, mivel a két ország éles diplomáciai vitát folytat az észak-macedóniai bolgár nemzeti kisebbség jogainak, nyelvhasználatának és más történelmi-nemzeti identitásbeli kérdésének a megoldatlansága miatt.⁹

A BOLGÁR PARLAMENTI VÁLASZTÁSI RENDSZER PROBLÉMÁJA

Az előrehozott parlamenti választásokig hátralévő alig két hónap, illetve a pártok közötti változó erőviszonyok következtében már nincs mód a bolgár választási rendszer megreformálására, de az új parlament összetétele esetleg majd lehetővé teszi annak a megkísérlését. Bulgáriában normál esetben négyévenként rendeznek választásokat, jelenleg nyílt listás, arányos képviseleti rendszer szerint; a 240 tagú, egykamarás parlamentbe 31 többmandátumos választókerületben lehet leadni a szavazatokat. A parlamenti bejutási küszöb mind a pártok, mind a pártszövetségek esetében 4 százalék. E rendszerben kvázi lehetetlen a kormányzóképes többség megszerzése, következésképpen egyfajta permanens működésképtelenség is kódolva van benne. A parlamenti rendszert és azon keresztül a kormányzatot lényegében a gombamód szaporodó, alakuló és újjáalakuló kis pártok és pártszövetségek túszként tartják fogva. E „bebetonozott” rendszer megváltoztatásának az alapfeltétele az alkotmányozó nemzetgyűlés összehívása lenne.

Rumen Radev minden valószínűség szerint elsősorban azért mondott le az államfői tisztségéről, és „ugrott fejest” a párt- és parlamenti politizálásba, hogy tevőlegesen elősegítse e rendszer működőképessé tételét, valós megreformálását.

8 Kaloyan Kirilov, „Outgoing Foreign Minister Georgiev Leaves Board of Peace Ratification to Next National Assembly”, *BTA Bulgarian News Agency*, 2026. január 25., <https://www.bta.bg/en/news/world/1050405-outgoing-foreign-minister-georgiev-leaves-board-of-peace-ratification-to-next-na>.

9 Marina Stoimenova, „Neighbourly Conflicts Hinder North Macedonia at the Gates of the EU”, *Euro-news.com*, 2025. október 31., <https://www.euronews.com/2025/10/31/neighbourly-conflicts-hinder-north-macedonia-at-the-gates-of-the-eu>.

A VÁLSÁGBA SÜLLYEDŐ POLITIKAI RENDSZER „DIADALMAS” KONT-RASZTJA – AZ EURÓ BEVEZETÉSE MINT BRÜSSZELI SIKERTÖRTÉNET

Bulgária az euró 2026. január 1-jei bevezetésével az euróövezet 21. tagja lett. Az átállási folyamat kezdetén, 1997 nyarán a bolgár leva árfolyamát a Németországban akkor bevezetett euróhoz rögzítették, 1,95583:1 arányban. Az idei átálláskor hivatalosan meg is maradt ez az átváltás ugyan, ám a 10,23 eurós kezdőkészletért a valóságban már az első napokban is gyakran 40 levát kellett online fizetni. Azóta pedig a tényleges tapasztalatok szerint a kiskereskedelemben öt-hatszoros(!) árdrágulás történt. Ez csak fokozza az euróval szembeni ellenállást, amely a lakosság több mint felére már tavaly óta jellemző.¹⁰ Elemzők szerint a tavaly 3,5-ről 5 százalékra nőtt infláció az euró használatával előreláthatólag idén tovább nő.

Az euró bevezetése Steve Hanke, a bolgár Valutatanács „atyja”, a John Hopkins Egyetem alkalmazott közgazdaságtan professzora szerint hiba volt, amelynek következtében Bulgária 2027-ben túlzott deficittel szembesülhet.¹¹ Ugyanakkor a tőzsde az euróra történt átállás hírére igen pozitívan reagált: a Sofix (a bolgár tőzsdei index) 14,4 százalékkal 18 éves csúcsra ugrott.¹²

BRÜSSZELI „BÓNUSSZOK” AZ EU-KONFORM BEL- ÉS KÜLPOLITIKÁÉRT

Jól látható, hogy Brüsszel következetesen az európai fősodor szerinti pályán igyekszik tartani Bulgáriát, és – Romániához hasonlóan – „bónuszokat” biztosít neki az euró bevezetése, a menekültügyi paktum elfogadása, valamint a mainstream külpolitikai és ideológiai irányvonal elfogadása fejében. Habár a bolgároknak csupán az egyötöde támogatja a migránsokkal kapcsolatos uniós politikát – a statisztikai adatok szerint átlagosan napi hétszáz illegális migráns lép az ország területére –, Szófia mégis elfogadta az EU új migrációs és menekültügyi paktumát. Bulgária vállalta, hogy a schengeni övezetbe történt 2024. január 1-jei felvételéért cserébe 2026 végéig, illetve 2027 elejére két új, zárt migráns központot létesít.

¹⁰ Eurobarometer: 49% of Bulgarians Against the Euro, 42% for”, *The Sofia Globe*, 2025. december 11., <https://sofiaglobe.com/2025/12/11/eurobarometer-49-of-bulgarians-against-the-euro-42-for/>.

¹¹ Nikola Danailov, „Professor Steve Hanke: Bulgaria Should Keep Currency Board, Avoid Adopting the Euro”, *Novinite.com*, 2025. február 10., <https://www.novinite.com/articles/230746/Professor+Steve+Hanke%3A+-+Bulgaria+Should+Keep+Currency+Board%2C+Avoid+Adopting+the+Euro>.

¹² Martin Lekov, „Bulgarian Stock Exchange Trading Jumps Nearly 183% in First Month after Euro Adoption”, *BTA Bulgarian News Agency*, 2026. február 2., <https://www.bta.bg/en/news/economy/1055952-bulgarian-stock-exchange-trading-jumps-nearly-183-in-first-month-after-euro-ado>.

A szófiai támogatás kompenzálására az Európai Bizottság 2026. január 1-jétől felszabadította Bulgária helyreállítási és ellenálló képességi tervének (recovery and resilience plan, RRF) a harmadik részletét, 1,47 milliárd eurót – ezzel az ország a részére biztosított keretösszegnek majdnem a felét kapta meg.¹³

Az európai külpolitikai irányvonal követésére jó példa az amerikai elnök által eredetileg a gázai béketeremtés és újjáépítés érdekében meghirdetett Béketanácsba való bolgár belépés, pontosabban annak az utólagos „lebegtetése”. Ismert, hogy az aláírási ceremónián Orbán Viktor kormányfőn kívül egyetlen EU-tagállam képviselője, a bolgár miniszterelnök vett részt. Azt követően viszont összehangolt belső politikai és külső – európai uniós – intézményi nyomás zúdult a bolgár kormányra a lépés visszavonása érdekében. Ez lényegében meg is történt, amikor a már lemondott kabinet külügyminisztere azt nyilatkozta, hogy a megállapodás tényleges szentesítéséről már csak az áprilisban megválasztandó parlament fog dönteni. A globalista, neokonzervatív bolgár ellenzék a jelenleg érvényes nemzetközi jogon és az ENSZ központi szerepén alapuló világrend megsértésével vádolta a Zseljazkov-kormányt az annak befektetését célzó sajtó-kampányában. Ennek kapcsán jogos kérdésként merül fel a bolgár kormánynak a saját nemzeti szuverenitása megvédésére, az ország érdekei érvényesítésére való képessége.

A volt köztársasági elnök távlati politikai céljai között nagy valószínűséggel a hasonló helyzetek elkerülése is szerepel. Az lehet a szándéka, hogy a jövőben ki lehessen küszöbölni a bolgár nemzeti érdekérvényesítésnek és szuverenitásnak egy külső hatalom (például az EU) és egy belső politikai erő közötti koordináció alapuló korlátozását.

Összességében kijelenthető, hogy bármit is hoz a jövő, Bulgáriában idén a belpolitika, a gazdaság- és pénzügypolitika, valamint a nemzetközi, geopolitikai orientáció terén egyaránt rendszerszintű változások történhetnek.

13 Radina Veleva, „EU Commission Withholds Part of Bulgaria’s Third RRF Payment – Report”, *SeeNews*, 2025. december 29., <https://seenews.com/news/eu-commission-withholds-part-of-bulgarias-third-rrf-payment-report-1287280>.

**MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET**